

Afrustning er det uomgængelig nødvendige Middel til Sikring af Retten i Folkenes Samfund. Saa længe store militære Styrker, store Hære, store Luftflaader, store Flaader baade over og under Havfladen og i Tilgift dertil kemisk Krig og Gasskyer — saa længe Farer af den Art findes, vil Fristelsen til i givet Fald at lade Vaabnene tale i Stedet for Retten ikke forsvinde.

Herom er vi vel egentlig alle sammen enige. Hvem tør nu om Stunder melde sig som Modstander af Tanken om Afrustning eller Nedrustning? Jeg maa maaske gøre en Undtagelse for et æret Medlem i denne Sal, for Fru Mathilde Hauschultz's Vedkommende, thi, for saa vidt jeg forstod det ærede Medlems Udtalelser, mente det ærede Medlem jo netop ikke, at der kunde arbejdes for Afrustning, allerhøjest kunde hun tænke sig Nedrustning. Det ærede Medlem gik ud fra, at Mennesker bliver mere og mere tilbøjelige til Krig; jo mere de knyttes sammen i Fællesinteresser, bliver bundet i saa Henseende — desto mere Udsigt mente det ærede Medlem vilde der være til Krig. Det ærede Medlem holdt altsaa paa, at Fornuften efterhaanden fuldkommen vil udslukkes i Verden. Ellers plejer Forholdet dog at være det, at naar Folk har fælles Interesser og bliver nøjere og nøjere knyttet sammen i disse Interesser, er Faren for, at de kommer i Strid med hinanden mindre, men det ærede Medlem mener altsaa derimod, at Faren forøges.

Naar jeg, som sagt, undtager det ærede Medlem Fru Mathilde Hauschultz, tror jeg sikkert, der er Enighed om, at det at faa Afrustning ikke alene er i Menneskehedens Interesse, men at det vil være en bydende Nødvendighed. Det er netop Fremskridtet fra Tiden før 1914, Tiden før Verdenskrigen, hvor man langtfra var paa det rene med, i alt Fald i nationalistiske Kredse, at Krigen var et Onde. Tværtimod — der er blevet citeret den bekendte Udtalelse af Feltmarskal Moltke, og der kunde citeres mange andre Udtalelser, men det skal jeg ikke anvende Tiden til. Nu er der ikke længere nogen, der taler om Rustningerne som Fredens Garanti. Det var netop det, man gjorde i Tiden før 1914. Naar man talte om Radikale, Socialdemokrater og Fredsvenner, saa sagde man: Det er disse Fantaster og Drømmere, der mener, det skulde hjælpe at afskaffe Vaabenmagten, nej, tværtimod, naar hvert Land rustet af al sin Evne, naar Folkene er rustet til

Tænderne, har man den sikreste Garanti for Verdensfredens Bevarelse. De skulde holde hinanden i Ligevægt. Det blev unægtelig en ustadig Ligevægt, og hvad resulterede det ikke i i Augustdagene i 1914?

Saaledes taler man ikke længere, og det er det store Fremskridt, der er sket paa det Omraade. Dette har jo ogsaa givet sig Udtryk ved Fredsslutningen gennem Dannelsen af Folkenes Forbund; thi, som den højtærede Udenrigsminister i Gaar fremhævede, knæsætter Folkenes Forbund netop Afrustningstanken. Det var det, man fra alle Sider enedes om, da man samledes paa Fredskonferencen i Paris, at paa den hidtidige Maade kan det ikke blive ved at gaa; hvis Rustningssystemet skal fortsættes, saa betyder det ny Krig, og saa bliver det den fuldkomne Undergang for Europa, om ikke for hele Verden.

Som jeg sagde før, kan der vel nok forudsættes, naar Talen er om Afrustning i al Almindelighed, at være Enighed her. Men saa bliver jo Spørgsmaalet: Hvem skal gøre Begyndelsen med Afrustning, og her er det som med alt andet, at Begyndelsen er svær. Fra Venstres og de Konservatives Side hedder det, at det vil være en Skam for Danmark at tage Initiativet til Afrustning, at gaa i Spidsen med Indførelsen af en Ordning, der i Almindelighed betragtes som stemmende med Fornuftens Bud — hvis en saadan kunde indføres over hele Verden. Man paastaar, at noget saadant vil gøre vort Land til noget saa elendigt som Fledføring. Den Tanke, der ligger bag ved saa voldsomme Udtalelser, maa vel være den, at de smaa Lande ogsaa her bør holde sig beskedent tilbage og lade de store begynde med Afrustningen, saa kan det være passende for de smaa at følge efter, men hvis de smaa tænker paa at gøre noget for egen Regning, saa er det en Skam for dem.

Man synes at gaa ud fra, at Stormagterne, der vedblivende i mere eller mindre Grad regner med deres militære Evner, skulde have lettere ved at begynde paa Afrustningen end Smaastaterne, der ikke er i Besiddelse af nogen som helst militære Evner. For mig staar denne Tanke som fuldstændig urimelig; jeg evner ikke at fatte den. Det er de smaa, i militær Henseende magtesløse, der naturligt er kaldet til at gøre Begyndelsen. Danmark har alene Retsprincippets internationale Sejr at slaa sin Lid til og bygge sin Fremtid paa. Militærordningen af 1922, der giver sig ud for at være en Forsvarsordning, er kun et Blændværk. Jeg gad vide,